

A civilizáció-forrás Kárpát-medence szálakból font történelme

Javaslatom röviden: A MÖT 32. „témahirdetése” szóljon a sokszálú történelemkép megformálásáról, a szálak illesztéséről, többek között az egyes szálak belső időléptékének figyelembe vételéről. Érdemes lenne javasolni az eddig figyelembe nem vett szálak hozzáépítését is.

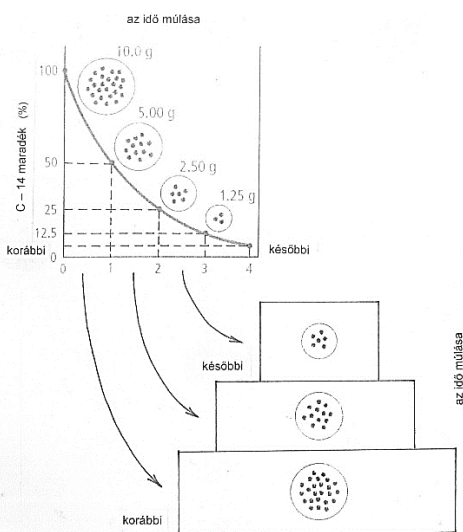
Javasolt részletezés: Mik a szükséges *előismeretek és tennivalók* a szálakból font összetett történelem leírásához? A szálak a különböző tudományágak nyelvén megfogalmazott történelmi változásleírások. A változás leírása a fizikában: kezdeti feltétel, mozgásegyenlet (a változás fő mozgatói). Szükséges hozzá koordináta-rendszer, a koordináták egységei.

Szálakból font történelem leírás során az Egyesület az összetett történelemkép tervezetével egy mai-nál árnyaltabb történelmi modellben gondolkodik (tervez). Ez az eseményszálak igényes kidolgozásában és összekapcsolásában jut majd kifejezésre. Feltölti a hiányokat is, mert az Egyesület tagjai a történeket jellemző fontos, s eddig nem szereplő eseményszálakat dolgozott már ki. Ugyancsak megtörtént több eseménytörténeti szálnak az illesztése is. Ezért is lehet az a meggyőződésünk, hogy a történelmi modell akkor lesz egyre hűségesebb, minél több szálból van megfonva.

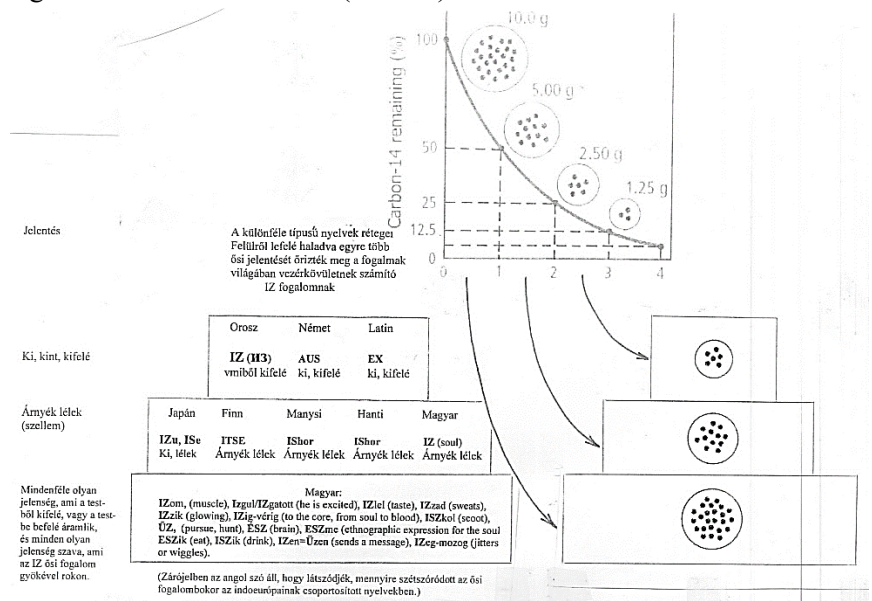
A szálak illeszkedése: a szálakból font összetett történelem leírásának szükséges feltétele, hogy az egyes szálak illeszkedjenek. A szálak a különböző – rendszerszemléletű – tudományágak nyelvén megfogalmazott változásleírások, melyek eseménytörténeti belső időrendje a tudományági módszer szerint hiteles. A leírásba bevont eseményszálaknál az egyik meghatározó hitelességi lépés az időlépték (a belső időlépték) meghatározása. A második lépés az egyes szálak illesztése, ami az időléptékek egyeztetése útján történik. (Egy hibás szál beépítése tönkre teheti az összképet.)

Néhány példát villantunk föl az illesztésre

Első példa: glottokronológia. A szénizotópok aránya változik, természeti „kopástörvény” szerint. Ezt alkalmazta Lee a Swadesh listára. (1. ábra.) A geológiai elemzésben a sokaság, ami kopik, az atommagok egy-egy izotópjá (a mennyisége csökken). Ez a rétegekbe van beágyazva. E törvényminta leképezése: a nyelvközösségben a használt szavak köre „kopik”, alakul át egy korábbi állapothoz képest. A skála megálapításával ezt a nyelvközösségi „időrétegre” tették használhatóvá. (2. ábra.)

1. ábra.

2. ábra.

A kódexek anyagának van egy megőrzött Közép-ázsiai és kaukázusi része. Ezeknek a történelmi értéke jelentős, mert a magyar törzsek kapcsolatát írja meg a szavárdok királyságával. A leghosszabb szakasz egy verses eposz. A főhős Bükkösi. Bükkösi Balk vezér fia, aki Közép-Ázsiából jött át a Kaukázusba. Ki írhatott még máshol is az egykori kaukázusi eseményekről? A Bizánci Birodalom. **Prokopiosz írta le: De bello persico.** (2 kötetben). Ez a korszak az 500-580 közötti időszak. Prokopiosz írja: „Balk jött ... hozta a csapatait. Az Észak-Kaukázusban sok harcos jött vele. Balkból jöttek, 514-ben átmentek a Kaukázuson. Száva szavard birodalmát meghódították, s együtt éltek velük. A megromlott viszonyról és az azt követő háborúról, elköltözésről szól az eposz. (Mandics György nyomán írom ezeket.)

Összegzés: Célul tűzhető ki, hogy **a történelem leírása** a sok szálon futó **eseménytörténetek rendszere** legyen. Távlatos lesz a MÖT 32. konferencia, ha már induláskor kifejezi azt az igényét, hogy a bemutatásra kerülő tudományági eseménysor-leírások mutassák be a belső időlépték **mérését, nagyságát, skáláját.** Kívánság lehet az is, hogy az előadók mutassák be a tudományági skála valóságosságát, alkalmazhatóságát legalább egy-két eseménytörténeti szál illesztésén keresztül. A **várható eredmény** az lesz, hogy létrejön a modellek használhatóságának az alapja, azáltal, hogy az egymással összhangban lévő események egyre hűségesebbé teszik a szálon elmondottakat külön-külön is, és egybefonva is. Ezáltal formálódik **a sokszálú történelemkép.** A Cser-Darai egy jó vezérfonál.

Budapest, 2022, április 5.

A mai technikai civilizáció forrása a Kárpát-medence (ZMTE Acta Hist. Hung. T. 123. kötet <https://epa.oszk.hu/01400/01445/00064/pdf/>)

Darai Lajos 2020. 07.13. 14:36 **A mai technikai civilizáció forrása a Kárpát-medence** (410. oldal.)

Kedves Gyuri és Feri! Nincs más kiút, mint **a Kárpát-medencei mivoltunk középpontba állítása,** és minden más lesöprése. A Kárpát-medenceiek magunk mellé állítása.

Ezt kell szorgalmazni, erre kell felkészülni, amikor az elmélet áttör és lehet majd támogatást szerezni ennek vizsgálatára is. Erre sokkal több esély van, mint a Hindukus hegyeknek magyar zászlókkal való beépítésére. Ebben a genetika már többet nem nagyon segíthet annál, mint amennyire ezt mi Ferivel beépítettük (azaz a génmutációs szinteket a helyre nem álló szakaszon) a régészeti műveltségekkel feltárható időszakba. Később a kultúra áramláshoz hasonló sűrűségű és gyakoriságú a génáramlás a népkeveredés miatt, ezért a genom szintű vizsgálatnak az egyéni családfákhoz hasonló lehet csupán a jelentősége, azaz inkább jelentéktelensége, szerepe. Éppen elegendően felvázoltuk annakidején egyébként, miért nem lehet az obi-ugor, vagy akár a baskír nép, népecske a forrás, annak pedig semmi értelme, hogy mi mondjuk meg nekik, hogy ők genetikailag miként kerültek oda (régészeti kultúrák értelmében mi megírtuk nekik, nagyon előzékenyen). Az legyen az ő gondjuk, költségük.

A Kárpát-medence mindenben megelőzi a modern civilizációhoz vezető szorosán vett úton a világ többi részét, azaz Euráziában. Az adatok, amik onnan – messziről – vannak véve, többnyire ókorinak mondott szerzők írásainak, mondom: írásainak, igen későn „másolt”(esetleg keletkeztetett, módosított) változatai, és a modern régészet és történetírás pedig ebből vette a magyarázatot hozzájuk. Azaz ez megint csak visszakanyarít bennünket Európába, de csak a Kárpát-medencébe, nem máshová, mert Európa római kora az előzőekhez hasonló adottságokkal bír a történetírásban, régészetben, a bizánci történészek dolgait pedig a keresztes rablás után a maga szájíze szerint alakította a pápai-császári (német) hatalom. Igen hosszasan a középkor végén, majd kifinomult és kiterjedt módon a reneszánsz idejétől, mert a könyvnyomtatás monopolizálásával (és az inkvizícióval, a török hadak ellenünk irányításával) szellemi és katonai fölénybe kerültek. Amikor pedig ők lettek a török elleni felszabadítók, a művet kiteljesítették a régi iratok és érvényességük törlésével, a hithű kedvezményezettek és megfelelő népek telepítésével.

Nem Trianon az érdekes, hanem az, hogy egyáltalán [a nyugatnak] szükség[e] lett Trianonra, mert a magyarság az előbbieket ellenére úgy felszívta magát, hogy döntő többségbe került a Kárpát-medencében. A magyarázat csakis **a magyar kultúra azon sajátossága** lehet, hogy **őrzi az emberi boldogulás kitűnő eszközeit a szellemi-nyelvi erőtől a közügyességig, emberségig és célképzetes szorgalomig.** Azt lehetne vizsgálni és bizonyítani, hogy a többi Kárpát-medencei mai nép nagy többsége genetikailag bizonyára magyar, mert úgy volt szlav, amint minden hatalom alá vetett nép itt, akkor még bizonyára magyar nyelvűként és az ősi mellérendelő magyar kultúra hatékonyságával megőrizve életét, létét mindenhatalmi kizsákmányolás

és irtás ellenére. Hogy aztán miként lett a nyelvük és a jellemük mai szláv, annak is van az ortodox valláshoz és annak mesterséges szláv nyelvéhez kötődő története (amint a latin népeknek is a római valláshoz és annak mesterséges latin nyelvéhez), de egy rövid levél erre nem alkalmas kifejezni.

Cser Ferenc 2020. 07. 14. 0:38

Uraim! Csak támogatni tudom Lajos gondolatait. Csak ismételni tudom önmagam – és Lajost: a mai technikai civilizáció forrása a Kárpát-medence. Ezt éppen a mellérendelő szemléletének köszönheti, a racionális gondolkodásának –amelyre a magyar nyelv szinte kényszeríti is.

Cser Ferenc 2020. 07. 25. 15:21 *Ahány ember, annyi rendszer* (424. oldal)

Kedves Lajos! Általában nem veszek részt a ZMTE belső beszélgetéseiben – bár, most, volt rá kivétel. De ha igen, akkor a jövőben csatolmányként adom meg a véleményemet. Hát, ez a mostani „vita” nem túl magas szintű eddig. Mindenki a maga dolgát akarja eladni, még ha nem is illik most ehhez nagyon. Szaniszló a mai magyar nyelv gyökeit plasztikusan értelmezve a nyelv évmilliók előtti kialakulását „modellezi”. Attila csillagász, nem társadalomtudós, de sokféle diszciplínát akar összegezni, ötvözni. Pista nem tudja, hogy a rombuszt minden kamasz rajzolta az ablaküveg párás részére az egész földön. Zsolt összegyűjtött „60 honfoglalást”, holott az csak seregek mozgását jelenti a Kárpát-medencén belül. Kívülre nem látott át a görög szem. Más szem meg nem volt. Gyurka mondja, hogy „nem tud hozzálőni”, de azért kinyilatkoztatja, hogy Árpáddal a nép is jött, mert Nagy Kálmán összeszedte a „honfoglalás hadtörténetét”. Szóval jó lenne emelni a színvonalat az érdemi hozzászólások szintjére, csak hát ez, mint látjuk, Kásleréket nem fogja megadni.

Cser Ferenc 2020. 07. 25.16:17

Kedves Lajos! Azon töprengtem, hogy mi történne, ha csak úgy, ötletszerűen elküldeném Káslernek a Gyökereket, hogy talán megérne egy misét, ha beletekintene – és esetleg az abban idézett adatokat megfontolná? Persze, nem gondolom komolyan, mert ahogy a jelenlegi hazai állapotokat látom, ezzel azoknak ártanék esetleg, akiknek végképp nem akarnék ártani. Vagy esetleg talán érdemes lenne a MEK-re föltétetni? Nem tudom, lehet, hogy nem fogadnák be. Egyébként az OSZK-nak akkoriban küldtettem 2 tiszteletpéldányt. Bár, ahogy visszaemlékszem, és amint ezt Gyurinak meg is írtam, a főnöke kapott egy példányt és hazaérve Pokornival le is állította a könyv kereskedelmi forgalmazását. Én a riportból a koponya eredetiségét meg hasonlókat nem akartam firtatni, csak az ütötte meg az agyamat, hogy a világ legtermészetesebb módján beszél arról, hogy az Árpád-háziak genetikája nem vonatkozik a népre, ami viszont természetesen vele együtt mozgott – és finnugorosodott, keveredett, szavakat vett fel, meg hasonló zöldségek. Ezért jutott az eszembe, hogy esetleg mégis elküldeném neki a könyvet PDF alakban, talán pusztán kíváncsiságból is, hogy miként reagálna rá. De ez kétélű valami, ahogy írárom föntebb, árthatnék másoknak ezzel.

Cser Ferenc 2020. 08. 31. 5:37 *A folytonosság jelentős szerepű* (437. old.)

Kedves Lajos! Ez remek. A műveltség folytonossága [*a nyelv mellett is, B.Sz.*] hatalmas súly a modell mellett. A Gyökerekben is írtam Árpád és csapata bevonulása előtti időkből származó magyar nyelvű feliratokról – pl. Somogybőről. Meg ott van a bronzkori fejszetek, amelynek a felirata magyarul úgy olvasható el, hogy annak szerepével harmonizál („üt es, vág es...”). Remélem, tényleg elindult ott valami és nem fojtják el Bakay-módon. Nézem az amerikai eseményeket, amelyek tök megfelelnek a bolsevik lázadás kritériumainak. És az egész az ’egyenértékűség’ jelszava alatt megy, miközben arra tesznek a leginkább! A felsőbbrendűség a hajtóerő. Nos, többszörösen végiggondoltam a mellérendelő műveltség koncepcióját. Lajos, a hierarchia felsőbbrendűsége az, ami a mostani gondolkodást uralja és az amerikai bolsevik stílusú lázadás éppen ezt a gondolkodást segíti, mint ellentétet, mint védelmet. Rossz érzés, mert a magam környezetében mégis ezt érvényesítem - és látom, a katolikus vonal keményen ellenzi azt, de több más is. A református pap is a hierarchia fontosságáról prédikál itt. A kurucosok aztán, naná, még inkább. Pedig ez a parázs, ami a magyar műveltség legfőbb jellemzője volt, nagyon fontos, hogy izzó maradjon. Csak miként lehetne erről az elvakult hierarchiában hívőket meggyőzni, hogy a mellérendelés az nem anarchia! Az nem az, ami Amerikában most már polgárháborús jelleget ölt.

Bérczi Szaniszló, 2020. szept. 7.12:09 (443. old.)

Tisztelt Elnök Úr! Egyetértek azzal, hogy a valósághoz hűségesebben illeszkedő történelemírás és -tanítás lenne a kívánatos. Most lapoztam végig Cser Ferenc Gyökerek c. könyvét (a világhálón). Nagyszerű alkotás. Már 2000-ben elkészült. Seholy sem lehet kapni kinyomtatva. Ez a könyv – csekély kiegészítéssel – szinte már tankönyv is lehetne. Kiegészítései lehetnének:

1. Rovásírással írt magyar történelem, a kaukázusi és mélyebb gyökerekkel. (Mandics György munkái nyomán.)

2. A magyar nyelv mélyszerkezetének a bemutatása. (Az eddig föltárt munkák nyomán.)

3. Genetikai új eredmények.

Persze a Cser–Dara is – továbbra is – nagyszerű párja e könyvnek, de azt is ki kellene egészíteni a fentiekkel. A Cser–Daraiban talán teljesebb a genetikai szál, ha jól érzekelem. Mindenesetre az Elnök Úr kívánalmi szerinti történelemíráshoz közelebb kerülnénk e két könyvvel és a tervezett kiegészítésekkel.

Egy harmadik könyv lehetne az Oláh Zoltán által végzett adatbányászati munkák áttekintése.

Ez talán egy egészen új stílusú könyv is lehetne. Kicsit talán hasonlítana Grandpierre Atila térképes könyvére. Javaslatom továbbra is az, hogy a sok szálon gyűjtött adatcsoportokat valódi időpontok szerint lehetne összekapcsolni egy „időfonattá”.

Bérczi Szaniszló 2020. 09. 07. 14:53 Kedves Zoltán: Ez az Általad jelzett „háttérgepezet” fölépítés biztosan tanulságos lesz. De beszéd szorosan összefügg a megértéssel. **A hangzó közlés evolúcióját semmiféle háttér-gepezeti föltárás nem fejt meg, csak párhuzamosítja majd.**

Az agyi, szöveti, sejti, molekuláris gépezetek az emberi közlő és közlést fogadó emberek evolúciós munkálkodása, beszédhasználatának nyomán fejlődtek ki. De amíg nincsen VALÓDI gondolkodás és beszédfejlődési evolúciós modell, addig jól jöhet egy „gepezeti”modell, ami a másik VALÓDIt nem tudja helyettesíteni, de esetleg sarkallhatja az annak kifejlesztésére való igényt.

Bérczi Szaniszló 2020. 09. 10. 9:01 (450. old.)

Kedves Lajos: Köszönöm az összefoglaló leveled. Egy pontra válaszolok, ezekre:

„A mai magyar nyelv fogalmi elemzéséből visszamenni a nyelv születésére bátor próbálkozás. Hiszen az élő nyelv változása évszázadokban megragadható, nem évezredekben. Már ha szigorúan ragaszkodunk a következtetési adatlánc minden szemének összekapcsolásához. Nehogy arra jussunk, **mit kellett gondolnia a tízezer éve élt embernek, ha egyszer azt a fogalmi gyököt megalkotta, amit ma is használunk.**” (Állandóság az életben! Az állandóság tükröződik – tükröződnie kell – a nyelvben is. Miért ne gondolhatta volna, kevésbé pontosan, ugyanazt, mint ma. Persze csak az akkori egyszerű nyelven. Persze vissza kell egyszerűsödni hozzá. De a lényeg egyszerűen is megragadható. Éppen ezek lesznek a „megragadási fokozatok”, a fogalomfejlődési lépcsők, állomások a modellben.)

Amíg nincsen módod a látására, ne becsüld le azt a kincsesbányát. De sokféle természeti törvényszerűséget meg kell ismerned ahhoz, hogy fölismerd az értékét. Nem tudom, Cser Ferenc haza szokott járni? Mert egyszer szívesen beszélgetnék vele, vagy Veled is hármásban. Egy könyvnyi anyagot mégsem lehet leírni itt.

A lényeg az, hogy igenis igaza van Németh Lászlónak. Igaz, hogy ő a mondatát a görögökre értette, de még nem tudhatta, hogy szélesebb körben is igaz. Annyit azért pontosítok, hogy **a gyök már egy csúcstechnológia a közlésben**, tízezer évek fejlődése nyomán. Még két emeletnyi egymásbaágyazottsági (vagy hierarchia) szint van a gyökbe belesűrítve. Ennek a szintnek a „kopására”mutattam be a gyök-glottokronológiát. Annak a korszakolása az indoeurópai szétágazástól függően 10 000 és 20 000 év közé esik. Továbbra is a Ti (Cser–Dara) áttekintéseket tekintem kiindulásnak majd. Miért is? Mert az már a neandervölgyiig visszanyúlik.

Erre válasz **Cser Feritől:**

Kedves Lajos! Szaniszlótól érdekes fordulatnak láttam, hogy a Gyökereket végre kézbe vette. (és Darai levelében):

„Szaniszló a mai magyar nyelv fogalmi elemzéséből akar visszamenni a nyelv születésére, de ekkor fennáll a veszély, hogy azt kell gondoltatnia az akkori emberrel, aki a fogalmi gyököt megalkotta, amit ő gondolna arról. Ezt jól látod.” [**Nem gondolsz a Természet állandóságaira?, amik függetlenek az embertől. B.Sz.]**

Darai Lajos 2020. 09. 12/a. (454. old.)

Kedves Szaniszló! Köszönöm a jó tanácsot, igyekszem a kincsesbánya természeti értékének közelébe jutni, ha már a gazdasági értéke elkerült, mivel ’csak’ a valódi történeti értékét kutattam. Cser Ferenc megírta itt nekünk, hogy nem jár, nem jön többet Magyarországra. A vírus elintézte, hogy írásban kell beszélgetnünk. Nem lehetetlen, de a Descartes-féle *clare et distincte* módszert érdemes alkalmazni a vitandó tételeknél. Már én is több mindent felvettem itt. A gyökről ezek szerint ugyanazt mondjuk. Indoeurópai nyelvi szétágazást én nem ismerek, de az őslakosság és a rátelepülő első földművesek, valamint a kurgán-

hódítók hatása eredményezhette a maradvány (kelta) nyelvet, amelyet azért nem ismertünk jól (Tímár Sándor tevékenysége óta viszont igen), mert elnyomta azt a középkori és újkor eleji, a latint ráerőltető behatolás, végül a mai nyelveket eredményezve ott. De ennek csak annyi köze van a Kárpát-medencei magyar nyelvhez, mint amit és ahogy O. Zoli „segédanyagként” javasol használni, és a nem magyar „finnugorok” kapcsán láttuk is a használhatóság módját. Hát, majd meglátjuk, hogy csupán kiindulás lehet-e, amit Cser Ferencsel írtunk. Mi mindenesetre nem így gondoljuk, és nemrég például írtunk egy összefoglalást *A mel-lérendő magyar társadalom kialakulása*. De például a Kárpát-medence, vagy Szkítia? (Fríg Kiadó, 2008) című könyvünkben szinte megelőlegezve Fábián Sándor ez irányú felfedezéseinek figyelembevételét, „eredetkezési mítoszainkról” írtunk (214-284. oldal).

Cser Ferenc 2020. 09. 21. 12:10 (475. old.)

Tisztelt Urak és Hölgyek! Döbbenet nézem a nyelvi 'családfát'. Gray utáninak méltatja Zoltán, csak éppen, hol az az után? Ugyanis az indoeurópainak bélyegzett nyelveknél még holmi családfa kikényszeríthető – hiszen Swadesh és Lee módszerével mondjuk elfogadható szétválási évezredek nyerhetők velük kapcsolatban, de hogy kerül oda a 'hettita → etruszk → magyar'ág 9 évezreddel ezelőtti elágazással? A Gyökerekben részletesebben elemeztem a nyelvi családfák mikéntjét és az alapszavak összehasonlításából pl. az ún. *finnugor nyelvekre* az jött ki, hogy **az elmúlt 6 évezredben nem élhettek együtt, sőt, 9-14 évezred a távolság**. Már pedig a magyar nyelvhez legközelebb ezek a nyelvek állnak. Még hogy közben van az etruszk és a hettita is? A hettita területen élnek a mai örmények. Lockwood szerint a Hettita Birodalmat a Kárpátoktól délről érkezettek döntötték meg és ők hozták azt a nyelvet, amelynek utóda az örmény: a nyelvtan onnan való, a szókészletet indiaira cserélték le.²⁵⁸ Az örmény igeragozás a magyarral szinte teljesen megegyezik, nincsenek nyelvtani nemeik sem. Mindez 9 évezrede és abból nőtt ki az etruszk, majd a magyar? A Roots-ban több tucat nyelv szókészletét hasonlítottam össze egymással – és természetesen a magyarral. Valóban a legközelebbiek az alapszókészletet tekintve az ún. ugor nyelvek, de még a finn a maga 14 évezredes távolságával közelebbi, mint akármelyik ebben a genetikai fában ábrázoltak közül. *Nyelvi családfa*, ha még korlátozottan létezhet is, *a glottokronológia alapján 20 évezrednél teljesen elve-szíti jelentését*. De közelebről sem számolhatunk vele. Itt van példának az angol nyelv. Három gyökér tartozna hozzá – gall, germán és latin. Fokozatosan pusztulnak ki a hármas szókészlet szavai, tűnik el a nyelvtan és válik izoláló nyelvvé – és hasad számtalan nyelvjárásra. Pedig mindez alig másfél évezredes történet. Családfa? Nem! Kölcsönhatások tömege. Angela Merkantonio pl. már az ún. finnugor nyelveknél a magyar és ugor viszonylatban is levezeti, hogy az azonosságok sokkal inkább a statisztikus valószínűségnek felelnek meg, semmint családfa-jellegű viszonyoknak. Götz is arra következtetett, hogy ezek leginkább nyelvláncok, de nem családfák. Zoltán, neked, mint genetikával foglalkozónak kedvezőnek tűnhet a közös töről levezethető, DNS analóg családfamodell, de sajnos tévútra jutsz ez által. Különösen, ha még a nyelvtant is beszámítod, amely sokkal konzervatívabban őrzi a keveredésnél az eredetet, mint a szókészlet. Ezt itt élőben látom, Ausztráliában, ahol fél évszázada itt élő honfitársaink tetemes angol szó-készlettel beszélnek magyarul –magyar nyelvtan szerint. Már pedig a magyar nyelvtan egyik következetes eleme a magánhangzó harmónia, ami az ábrán bemutatott nyelvek egyikének sem sajátja. Szóval, Zoli, a nyelvtan!

²⁵⁸Lásd Lockwood (1972), William Burley: A Panorama of Indo-European Languages. Modern languages 173. kötet. Hutchinson University Library, London.

Cser Ferenc 2020. 09. 23.1:19265 (502. old.) **Tímár Sándor: A magyar nép eredete és őshazája**. – A szerk.

Kedves Lajos! A hettitát megdöntő invázió vitte a nyelvtanát, majd fölvette –nem az indiai, hanem az iráni –szókészletet (Lockwood így írta). Éppen itt a bökkenő: **az ír és kelta ág valóban ragozó**, sőt, még részlegesen a magánhangzó harmónia is megtalálható bennük és csupán szókészletük alapján sorolják az indoeurópaiak közé. Azok **ragozó nyelvek –ahogy az orosz is az, és zömmel a szláv nyelvek is azok**. Nem változtatnak szótövet, amikor igeidőt, módot stb. fejeznek ki! Amennyi az oroszban van, ugyanannyi van a magyarban is – és valójában ugyanazon fogalom szavainál. Igen, mindenáron nagyokat akar mondani, de hiányzik az alap. Ezért használ furcsa, értelmetlen, érthetetlen, összezavart szavakat. Ezért hivatkozik többeszdű videóira –amelyeket nem vagyok hajlandó megnézni, mert minek. Igen, az alanti ábra valóban az indoeurópai nyelvek családfája és ehhez hasonlót akartak a finnugorhoz is rendelni, ahol a magyar egy levél, azaz egy elágazáslánc vége. Holott a finn- és az ugor-ág között a magyar jelenti a kapcsolatot, nincs közvetlen áthallásuk, azaz a magyar sokkal inkább gyökér semmint levél –ha egyáltalán ebben a kategóriában gondolkozunk. De nem lehet, nem kell és nem szabad! A nyelvek alapszókészlete még kapcsolatokat

jelent valamiféle gyökérhez –és ebből az egész emberiségre nézve sok van – de a kulturszavak már hálószerűen szétfeszítik az egészet. Zoltán ezt tutti, hogy nem tudja – de föltehetően nem értve, ez nem is érdekli őt.

Gamble szerint a kb. 40 évezred előtti hirtelen műveltségi ugrás alapja, hogy az ember beszélni kezdett. Nem értek vele egyet, **az ember sokkal korábban beszélt már**, hiszen egy-egy nagyvad elejtése emberi összefogás, együttes cselekvés hiányában nem lehetséges. **Ha a nyelvi készség kapcsolódik ehhez (szerinte a modern ember berobbanása), akkor annak nyelvtana tehető ezért felelőssé. Hogy a szókészlet és a nyelvtan nem egyidősek, arra bizonyítékot szolgáltatnak az ún. izoláló nyelvek**, ahol még kis szócskák jelzik, hogy a fogalomnak mely vonatkozására hivatkozik a beszélő. Ezek a kelet-ázsiai nyelvek – és efelé halad az angol is.

Igen, Szaniszló hivatkozik ránk, de ő mit akar ahhoz tenni? Igen a kérdés, hogy hová akar elindulni? A 'minden magyar' elvhez? (*Ez a Te mumusod?, mert nekem eszembe se jutott. B.Sz.*) Sokan hisznek ebben és dagad a mellük ettől, hogy Mi adtuk a világ műveltségét, stb. (lásd Mú, Arvisura). Ilyenkor szoktam mondani, hogyha így volt (nem volt), akkor szégyellhetjük magunkat, hogy hová 'züllöttünk' ebből! Az alárendelő szemlélet szerint a mellérendelés megalkuvás, meghunyászkodás, behódolás.

Bérczi Szaniszló 2020. 09. 23. 11:09 (503. old.)

Zoltán: Idézlek (Zárójelben a megjegyzésem):„A nyelv hasadás, és a szótározó indoeurópai utódnyelvek, a bábeli tudathasadás családfájának (csak nem az indoeurópai nyelvészetre gondolsz?, mert az használhatatlan, ha VALÓDI-t akarsz) téridő vagy törzsi térképeit (mire alapozva térképezték?) és beszédtereinek kiterjedését és áthelyeződését eloszlását /besűrűsödéseit már sikerült vázlatosan felrajzolni,“

No, ezt én kétlem. Miért? Mivel nincsen VALÓDI beszéd és gondolkodás fejlődéstörténet. Nincsen valódi ismeretelmélet. Valódi **(beszéd) evolúciós alapozás nélkül nincsen mivel párhuzamosítani a genetikai eredményeket.**

P.S. Önmagáért beszél Wittgenstein könyve: Filozófiai vizsgálódások. Az első 80 oldalt érdemes elolvasni, mert abban fölismeri, hogy a beszédben (nyelvjátékok), a nyelvben hasonlóságok tűnnek fel és tűnnek el. Ez óriási teljesítmény egy **IE nyelven** beszélő gondolkodótól. *Csak néhányan voltak képesek erre, a hasonlóság szerepének fölismerésére a mai IE beszédben* (Ortega, Adorno, Benjamin). De **tovább lépni nem tudtak, mert a nyelvükből kikopott, megközelíthetlenné vált az időbeli mélység.** *Megközelíthetetlen a visszaegyszerűsödés, ami a múltbeli élet föltárásához szükséges. (Illetve igen szakadozott. Van meg valami a mássalhangzók szintjén, a névmások és számnevek szintjén, gyökök szintjén, stb. de ezek csak töredékek. B.Sz.)* Németh László szellemesen írja meg azt, hogyan önti el egy német tudós agyát a fogalomörület, ha valamit elemezni kezd. („Dilthey, egy német tudós.” Esszé az Európai utas c. kötetben.) Az IE nyelvvel nem lehet visszaegyszerűsödni. Wittgenstein kínládását is nyomon követheted, ha az első 80 oldal utáni 200 oldalt végiglapozod. Csak végiglapozod, mert elolvasni nem bírod.

Cser Ferenc 2020. 09. 23. 12:07 Gottokronológia és genetika (504.old.)

Zoltán mondatát megpróbálom mindennapi nyelven, józan paraszti alakban újrafogalmazni – közben Szaniszló kérdésére is választ adni: Az IE nyelveknél a családfa modellre alapozva alkalmazták Swadesh és Lee módszerét, amellyel az alapszavakat az egyes nyelvekben összehasonlítják és megszámlálják, hogy azok hány százaléka vezethető le, mint a vonatkozó nyelv kognátja (közös származásúja).

Minthogy ezeknél a nyelveknél a családfa-modell nagyrészt érvényesül, ezért a régészeti adatokkal harmonizáló elválasztási időszakokat is számíthattak. A módszer szerint, közös töre visszavezethető szavak arányára alkalmazzák az exponenciális függvényt, amellyel évezredekben fejezhető ki, hogy mióta nem lehet a két nyelv együtt, azaz egy területen. Mikortól nem közös a változásuk – feltételezve, hogy évezredeként a szavak egy bizonyos hányada kikopik mindkét utódnyelvből – de nem azonosak kopnak ki. Kivételt képeznek itt a **kelta nyelvek és az örmény**. Mert azok **szótári anyaga** ugyan **nagy részben megfelel az indoeurópainak** nyilvánítottak, de **nyelvtanuk nem**. Éppen ezért ezekre vonatkozóan az állítható, hogy az alapnépességre rátelepedettek szókészletét vették át, viszont eredeti nyelvtanuk megmaradt. Hogy melyik népesség őrzi meg a saját szókészletét, vagy veszi át a rátelepedettekét, az nagyrészt mennyiségi kérdés: mi a letelepedett és a hódító létszámaránya? Ha a hódítóé összemérhető a letelepedettel, sőt, mi több, a rátelepedéssel iskolát is visz magával (lásd a latinositott nyelvek Európa nyugati pereménél), akkor a szókészletének tetemes része is átkerül oda. Éppen ezért az örökléstani fogalmak csakis nagyon korlátozottan alkalmazhatók a nyelvek és a nyelveket beszélő népek vonatkozásában, hiszen a keveredés nem jár az öröklési egységek vagylagosságával, vagy kizárólagosságával. *Európában a vonaldíszes kerámia művelt-*

sége az őslakosságé volt, az terjedt el a mezőgazdasággal a Kárpát-medencéből, az ún. Óreg-Európa műveltségéből északra és nyugatra, majd erre telepedett rá a sztyeppéről beáramló inoeurópainak nyilvánított lovas, pásztor műveltség, és a meghódítottakkal ötvöződve alakította ki a későbbi európai műveltségek láncolatát, hálózatát. Erre utaltam, amikor azt írtam, hogy a fát hálóvá szélesíti ki. Egyébként **a szláv nyelvek szinte teljesen ragozó nyelvek**, csakis a szóképzésük alapján sorolhatók az inoeurópaiak közé. Szaniszló, erre a törzsi 'térképre' és eloszlásra, 'besűrűsödésre' utalhatott Zoltán, csak hát a bonyolult gondolkodáshoz bonyolult megfogalmazás is kell, mert talán úgy hatásosabb. Igaz, kevésbé érthető is, de hát kérdés, hogy mi a megfogalmazó célja?

Bérczi Szaniszló 2020. 09. 23. 12:26

Kedves Feri: Köszönöm leveled. Köszönöm a glotto... magyarázatot is. Jól benne van a könyvedben, amit igen gyorsan elolvastam. Nagyszerű munka.

Ferenc Cser 2020. 09. 23. 13:39 (505. old.) [**Glottokronológia – szóképzés-kopási idő B.Sz.**]

Kedves Szaniszló! Köszönöm a linket, letöltöttem a munkát. A glottokronológiát a kaukázusi nyelvekre dolgozták ki és aztán alkalmazták az ún. inoeurópai nyelvekre. Csak hát – ahogy említettem – mechanikusan, csakis a szóképzésüket vizsgálva. Magam megkíséreltem az ún. finnugor nyelvekre alkalmazni és ennek eredményét jeleztem korábbi levelemben: messze régebbi időkben kellett elválniuk, ha mind a kikapási sebesség azonos a glottokronológiában alkalmazottakéval, mind pedig igaz a családfa modell. **Az eredmények mindenképp tagadják azt a családfát**, amelyet pl. Lakó is a könyvében ábrázol, miszerint a magyar az ugor ág levele, holott a nyelvek összehasonlításában **nincs szoros kapcsolat az ún. finn és az ún. ugor ág között** – ha a magyart nem tekintjük. A **kapcsolatot a két ág között éppen magyar nyelv adja**, azaz nem levél, hanem inkább **gyökérszék**. De a 9–14 évezredes távolságok is már az elmélet határa közelében vannak, ami kb. 20 évezred.

Gyökök kikopását nem érzem annyira jellemzőnek, mint komplett szavakét, különösen nem a magyar nyelvből kibonthatókat, hiszen azok zöme hangutánzó, mozgást utánzó, vagy gyerek-szó, hang, ezért a világ minden táján ugyanúgy jelenik meg az emberi tudatban. Ez nem bizonyítja az emberiség ősnyelvének a létét – amit egyébként a több helyszínen való kialakulás miatt nem is tartok igaznak.

Magát a glottokronológiát sem fogadom el 'törvénynek', 'szabálynak', mert feltételezi a nyelvi családfát, és az egyes ágak hirtelen, kapcsolat nélküli szétválást. Ezt a feltételt régészet nem támogatja. De ezeket a gondolatokat és kritikát a Gyökerekben is megfogalmaztam. Ezért tartom én az európai nyelvek vonatkozásában a nyelvlánc fogalmát helyesebbnek – még ha az ún. inoeurópai nyelvekre alkalmazható is családfa modell, hiszen a **szétköltözésük** valóban az utóbbi 6-7 évezredben játszódott le. Ezt a régészet határozottan igazolja (természetesen a 14C-es abszolút kor-meghatározás segítségével igazolhatóan).

Elismerem, vonzó gondolat az egy-gyökérből kiinduló emberiség, de sajnos a valóság nem támogatja ezt az elképzelést, hitet. Különösen nem, mert bár az emberi beszéd mindenképp több százezer éves történetű, de a szétválások ennél sokkal régebbiek – gondolok itt a homo ergatras, homo erectus 1-1,5 millió évvel a jelen előtti szétszéledésére, majd a neandervölgyiekre, miközben pl. Kínában már a mongolid modern ember kialakulását lehetett nyomon követni (a Würm első lehűlését megelőző időszakban). [**Javaslat: a magyar – szanszkrit szétválás vizsgálata. B. Sz.**]

Darai Lajos 2020. 09. 25. 15:43 **Gyök kiavulás?!** (507. old.)

Kedves Feri! Ha a gyök: gyök, akkor nem avult ki. Ha kiavult, akkor azt nem ismerjük. Czuczor és Fogarasi azért tudta összegyűjteni őket, mert megvoltak. Ha csak származékaiban is, de igen. De nem ez a fő baj, hanem hogy arra a kijelentésedre, hogy nem tartod érvényesnek ránk az inoeurópai nyelvekre kidolgozott glottokronológiát, az a válasz, hogy a gyökökre alkalmazva igen. Mintha elsikkadt volna az értelem annak, amit mondtál, hogy a magyar nyelvre éppen a gyökei miatt, amelyeket ragozunk, nem érvényes a nem ragozó nyelvre kidolgozott módszer.

Darai Lajos 2020. 09. 25. 23:10 (508. old.)

Kedves Feri! Bérczi szerintem ellentmondást, vagy paradoxont görget azzal, amiről beszél, mert ha egy gyök ma gyök, akkor nem avult ki. Ha kiavult, akkor azt nem ismerjük. Czuczor és Fogarasi azért tudta összegyűjteni őket, mert megvoltak. Ha néha csak származékaikban is, de igen. De ha a glottokronológiát (majdnem) az inoeurópai nyelvekre találták ki, akkor a magyar gyökökre se lehet alkalmazni. (**Egy „kopási folyamat” törvényt minden jelenségre lehet alkalmazni. B.Sz.**) ...

Bérczi Szaniszló 2020.09. 26. 6:01 (511. old.)

Tisztelt ZMTE beszélgetők. Zsoltnak ezt a következő szakaszát igen megfontolandónak tartom.

„Egyebekben feltűnt, hogy többen ma is a finnugor és indoeurópai nyelvészet kifejezéseit használva tárgyalják a nyelvi ügyeket. Ennek semmi értelme, hisz már régebben tisztáztuk, hogy egyik sem létezett. Hátra kell hagyni a nyelvészeti tolvajnyelvüket is a megújuláshoz. .... [valaki] a nyelvet genetikai adottságnak tekinti, de ennek nem sok köze lehet a valósághoz. Az újszülött a hardware, a szülei meg a társadalom beletölti a software-t húsz éven keresztül.”

„(Ilyenkor eszembe jut egy élő klasszikus, aki attól fél, hogy a finnugristák helyét a genetikusok akarják átvenni... Minden marad a régiben, csak a genetikusok lennének a főnökök –csöbörből vödörbe.)”

Ezért előbb föl kell építeni egy valódi beszédfejlődés-történeti modellt. Ez a modell lehetővé tesz egy új osztályozást. A jelenlegi csak két, „visszabontott” hierarchiaszintet használ: ez a mondat és a szó. Vissza kell bontani a mélyebb hierarchiaszintekig. Ez a magyarban szervesen meg is van: gyök, hang (CzF-nél hangértemény), élethelyzet. Onnan épül föl a valódi beszéd-(gondolkodás)-fejlődéstörténet (lásd Acta cikkek). Az evolúciós modell lépéseit a nyelv belső hierarchiaszintjei őrzik. Hol lenne a kémia, ha az anyagokat még ma is pl. a színük alapján csoportosítanák? Ott, a kémiában természetes a molekulákra, majd atomokra bontás modellje. A nyelvkémia azonban nem engedélyezett?

Oláh Zoltán 2020. 09. 26. 8:39 (511. old.)

Szaniszló fején találta a szöveget, de a szerves-kémiával [leágazás az „összetételek” felé. B.Sz.] analóg, amit javasol, ott ugyanis olyan „képletekben”/farmakoforokban gondolkodunk, amelyek atomi objektumokból kombinációs kapcsolási szabályok alkalmazásával építhetők fel, „bokrokká”/vázakká, amelyek taxonómia-szerűen **osztályozhatóvá teszik ezeket a szintugráson átesett összetételeket**. Az összetett/szintetikus szerves-kémiai objektumok sorozatként és képként is egyértelműen leírhatók, kezelhetők, illetve ábrázolhatók. Kikövetkeztethető keletkezésük mechanizmusa: pl. addíció, törlődés, fúzió, transzformáció, öszszefonás, egyszerűsítés és más keletkezési szabályok. Az olyan genetikusoktól kell csak félni, akik a magyarokat a népvándorlással próbálják, a finnugorizmus leváltásának képzetével, beköltöztetni a Kárpát-medencébe...

Bérczi Szaniszló 2020.09. 26. 11:18 (513. old.)

Tisztelt Kör: Érdemes erre figyelni. Cser Ferenc (Quenbeyan) és Darai Lajos (Kápolnásnyék): **ŐSTÖRTÉNETÜNK MEG-ÚJULT SZEMLELETE**. Acta Historica Turiciensia XXIII. évfolyam 1. szám A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 54. sz. kiadványa <http://mek.oszk.hu/06800/06849/06849.pdf>

31-39. oldal. „A ma **magyarnak mondott nyelv** természetét jellemzi a **szóalkotó, értelemalkotó gyökök egyedülállóan eredeti jelentése, a mássalhangzóig, magánhangzóig lebontott nyelvi kifejező erő**. A síkeres mondatok szavakként rögzülnek. **Ez olyan őskori emlékké nagyítja nyelvünket, és korai elődeink gondolkodását, ami mellett eltörpül minden véletlenül megmaradt tárgyi alkotás, mert benne a feladatmegoldó képesség táruul fel.**”

+ értelmes jelentéstartalmú mássalhangzóink, ősfogalmak, a korai beszéd első szótára.

Németh László: „**A nyelv élő geológia: megőrizte egy nép történeti korszakait.**” (In: Európai utas. Magvető, Szépirodalmi, 1973) „Módszertani jelentőséggel bírt annak felfedezése és beigazolódása, hogy **a magyar nép folytonos, közvetlen előde és nyelve igen korai Kárpát-medencei eredettel bír**. Aztán az újkőkori forradalmat mintegy előkészítően, hosszú időn keresztül érvényesült a Kárpát-medencei a környezetéhez és korához képesen mért magas műveltségi színvonala, ami - a megfelelő időjárás és talajviszonyok jelentkezésével - az élelmiszer-termelő kultúra kialakulásához vezetett. Ennek a hatékonysága megmagyarázza a túlnépesedést és a több irányból való be és kivándorlást.

Cser Ferenc 2020. 09. 27.9:32 **Égbeemelés és egyebek** (517. old.)

Kedves Lajos! Letöltöttem Szaniszló 2013-as könyvét. Afrikai modern ember, és 50 évezedre jött onnan ki, és szakad több részre, csak a magyar őrzi az eredeti gyökeket, a többiből exponenciálisan kikopik. **Miért őrzi a magyar? (Válasz: mert az övé! B.Sz.)** **Onnan miért nem kopik ki? (Válasz: mert az övé, és ragaszkodik hozzá, őrzi! B.Sz.)** **S többi nyelvből miért kopik ki? (mert az csak kapta, készen. B.Sz.)** IE nyelvek, mint elvontan gondolkodtatók – és a magyar? (Lásd: Czuczor Fogarasi és Ballagi Mór megjegyzéseit Németh Renáta doktori dolgozatában) Hogy honnan az exponenciális függvény? (Egy fizikusnak természetes, hogy egy kopástörvényt „exponenciálisan helyezzen. B.Sz.) Hát a Swadesh alapján és aztán az onnan merített felezési idő 8700 év. Az égbeemelést a sámán lélekkel indítja. (Nem azzal, hanem madárlélekkel. B.Sz.) Aztán, mint a kémiában úgy kellene kezelni a gyököket is... (OZ mindjárt a szerves kémiával dicséri). Ebből nem igazán köszön vissza az emberiség története – amit mi pl. a Kárpát-medence, vagy Szkítia? c. könyvünkben adtunk közre. Vagy a nyelvekről az, amit pl. a Gyökerekben kifejtettem. De a fantázia szárnyal,

akár az égis is. Nem kell foglalkoznia a lélekelemekkel, azok megnevezésével, elkülöníteni a megszemélyesített lélekelemeket a hagyományostól és így tovább. De így hogyan tudnak kiállni a Kárpát-medence mellett? Inkább a sztyeppe a fontos.

Darai Lajos 2020. 09. 27.11:17

Kedves Feri! És hát, nem a mi, hanem az ő munkásságukat kellene folytatnunk a jövőben, a beszédfejlődés-történetet. Mert „vissza lehet bontani” a nyelvet a mondat és a szó előttré, és a gyök és a hang jelenését állítani a középpontba. Raig Mária Magdolna is főként a hangok jelentésével foglalkozik, a platóni ideákat a hangokkal helyettesíti. De már Arisztotelész óta tudjuk, hogy az állítás, a propozíció a lényeg, anélküli nyelvi megnyilvánulás nincs. (Ezért logikus minden mondat, ha valóban az.) A magyar nyelv jellegével, fejlődésével foglalkozó körök a budakalászi őstörténeti találkozóon elég erőteljesen megnyilvánult. Fabó László szerint a hangok létmozzanatok. Az előadását itt megnézheted, és a végén a többiek érdekes hozzászólásait szintén:

https://epa.oszk.hu/01400/01445/00057/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_03_108-124.pdf

Ők nyelvünk különböző jellemzőit, de inkább részleteit vizsgálják – mintegy munkamegosztásban – jelenségként. Ezért én az **egész** vizsgálata felé tereltem volna őket. És itt van Bérczi Szaniszló általad említett magyar nyelvkémiaja is röviden, a 84. oldaltól olvasható: https://epa.oszk.hu/01400/01445/00057/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_03_048-107.pdf

. A „közlés hangzó formájának evolúcióját” dolgozta ki. Még egy fontos észrevételem: Szaniszló ugyan Mesterházy Zsolttól a „finnugor” és az „indoeurópai” kifejezés elvetését idézi, de előtte Zsolt ezt írta nekem: „Kedves Lajos, a lenti mondatoddal [erről a mondatomról van szó: „*És amikor arra utalok, hogy sok kis ország volt itt, azt a logisztika miatt teszem, mert a Padányi-féle hatékonyságot el kell felejtetni, amint a mai Irakból a Turáni-alföldre való sumér kiáramlást is.*”] kapcsolatban megjegyzem, hogy nem tudom elfelejtetni a sumér kiáramlást. Ha Khorezm területén sumér városokat ástak ki az oroszok zikkuratostól, az nem támogatja fabsánya agymenéseit [tehát, hogy Scitia a Kárpát-medencében volt]. Ezek a városok 2400 után menekültek északnak. De hát én szoltam már egyszer. Ez a Khorezm amúgy Baktria is a Hindukus és a Pamír ölelésében, a szkíta törzsszövetség kellős közepe. Most már azt is megtudtuk, hogy Árpád-házi királyaink vérében is csörgedezett szkíta vér. Onnét származik a szkíták aranya meg a sumérok lapis-lazuliája. (Ellenpróba a guglival: Baktria gold.) Így az sem igaz, hogy a sztyeppén nincsenek hegyek. A vaskor elejére művelésbe vették a donyecki bányákat is, azzal jöttek be a Kárpát-medencébe, és lett itt is vaskor.” Így áll össze a Kásler vonal követése.

Cser Ferenc 2020. 09. 27.12:24 (518. old.)

Kedves Lajos! Visszatérve a gyök-kikopásra: úgy áll össze, hogy megnézi, mennyi kopott ki az egyes nyelvekből és a **mesterkéltné exponenciális** alapján aztán elhelyezi időben a szétválást. Hogy akkor mi történt az emberiség életében? Lényegtelen. (*Kedves Feri: Te az első füzetet töltötted le 2013-ból. Utána még négy füzet foglalkozott a modell fejlesztésének újabb lépéseivel. S ezt a sort zárta le A beszéd eredete c. könyv 2020-ban. B.Sz. A 2014-es füzet: https://www.researchgate.net/publication/311675800_A_fogalomfejlesztes_muveszete_a_karpat-medenceben_es_eurazsiaban_The_Art_of_Concept-developing_in_the_Carpathian_Basin_and_in_Eurasia) Aztán a szavak, ahol Szaniszló megtalálja a gyököt, külön mesét érdemelnek. Az idegen szavaknak ahhoz a jelentéshez zömmel semmi köze sincs! Pl. az 'izgotovity' értelme megcsinálni és nincs benne a kifelé mozdulás értelme. De 'iz', azaz megmaradt. Oláh Zoli beszél angolul, de nem ismeri a nyelveket. ...*

Ferenc Cser 2020. szept. 27. 23:51 (518. old.)

Kedves Lajos! Még Szaniszló elméletéhez adalékok – ugyan ezeket tudod, hiszen a Kárpát-medence, vagy Szkítia? könyvben ezekről már írtunk. Ausztráliába az ember legalább 60 évezreddel a jelen előtt jött és vízen, nem gyalog, mert sohasem volt szárazföldi híd AU és Ázsia között. Ez az ember vékony csontú, lapos arcú, hidegövi volt –ahogy a je 36 évezredes Mungo-leletek mutatják. Azaz chinoid, pontosabban: mongolid ember volt, aki a würm első rövid lehülési szakaszában – azaz legalább 90 évezreddel ezelőtt – jelent meg Kínában, mint a homo erectus folytatása. Hogyan tehetett ezt az utat meg, amikor még 40 évezredet kellett volna Kínában várnia ahhoz, hogy Afrikából kijöjjön? Szaniszló innen indítja a gyök-kikopási elméletét. (*Ez egy félreértés az olvasottaknak. Én csak az időrendeket olvastam le az exponenciális függvényből. B.Sz.*) Semmi adat nincs arra vonatkozóan, hogy melyik nyelvből mikor és mennyi 'közös' gyök kopott volna ki. Mégis, számolgatja és aztán egy tetszőleges exponenciális függvénybe illeszti, aminek

felezési idejét a Gray szóvikopási modellből 8700 évre teszi. Nála (*téves ez a megállapítás*) a teljes kikopás az a bizonyos 50 évezred, amikor Afrikából szerinte kijött a modern ember. (*téves ez a megállapítás is*). Nem tud sem a kínai, sem a kaukázusi, sem a Don-völgyi, sem a Dordogne-i átfejlődésről. De arról sem, hogy a bükki ember – Istállóskő – már ott élt a würm első keményebb lehülését követő fölmelegedéskor – azaz kb. 50 évezrede. De ha a magyar gyökök száma megmaradt, akkor a forrásnak, az afrikainak is meg kellett maradni. Vizsgált afrikai nyelveket? Nem! Nem beszélve arról, hogy miként számolta a megmaradt gyököket, mi azok jelentése.

Egy kis párbeszéd Feri kérdéseivel és a hozzáírt válaszokkal.

Azt sem világos, hogy miért a szavak kikopási sebességével számol, hiszen a szavak mögötti fogalmak változhatnak, a gyökök eredete pedig természetes.

(?) (á, persze, „csak” 50 000 évet dolgoztak a gyökök szerinti gondolkodáson a közösségek.) .

Miért kellene azoknak kikopniuk?

(azért, mert azoknál kopik ki, akik nem ismerik az eredetét, mert nem ők találták föl. B.Sz.)

Miért csak a 'leszakadt' nyelvekből kopnak ki?

(mert ahol nem a saját munkájának és gondolkodásának az eredménye, ott nyugodtan lecserélhetik. B.Sz.)

Miért maradtak meg a magyarban?

(Mert az övék, ők dolgoztak meg érte. B.Sz.)

És legfőképp: mi a helyzet a „szerinte” forrásnak számító Afrikában?

(Én soha nem írtam a beszéd afrikai eredetéről.)

Cser Ferenc 2020. 09. 28.23:20 **Szóvikopás (520. old.)**

Kedves Lajos! További éjszakai gondolatok – válaszolva előző levelemben fölített kérdésre: miért kopnak ki szavak egy nyelvből? A válasz egyszerű: mert ötvöződnek egy másikkal. **Ez a fogalmaknál rendben van, de a gyököknél nem.** (Már a gyökök is fogalmak, sőt, a mássalhangzók maguk az ősfogalmak. – B.Sz. *A beszéd eredete. Püski, 2020. Kedves kutató kollégák, nem gondoltok a beszéd belső rendszerére, állandóságaira, és az evolúció folyamatára, a beszéd evolúciós fejlődésére, az evolúciós szintekre. Pedig a folyamatoságot, az élet folyamatoságát a gondolatsor elején Ti is hangsúlyozzátok. 437. old. a kötetben. Ahogy a műveltség is belső építkezésű, folyamatos, úgy még inkább az a beszéd – és a gondolkodás, a nyelv, a fogalomalkotás, stb. – amik az életet lehetővé tették a társadalmasodó embernél. B.Sz.)*

Miért felejtene elvalaki az alapszavak bármelyikét? (*Ennek nyelvfejlődéstörténeti oka is van, lásd a cikket róla: https://www.researchgate.net/publication/352993754_AZ_OSZI_FOGALOMVILAG_EMLEKEI-NEK_JELENETE_NEHANY_INDOEUROPAI_NYELVBEN_Massalhangzok_es_gyokok_kulonos_tekintettel_az_angolra*

Csakis azért, mert a környezetében ugyanarra a fogalomra más szót használnak! Ez a lényeg. Éppen ezért a szóvikopás elméletének a határa a jégkorszak fölmelegedése, amikor megindultak embertömegek (jó, nem népek, de mozgásvolt) és vitték magukkal a MÁS szót! Na, most: ha az emberiség egyetlen közös nyelvvel rendelkezett volna anno, a beszéd elkezdődésekor, akkor mivel ötvöződhetett volna a nyelv, hiszen mindenki ugyanazt beszélte volna? Itt a bizonyíték arra, hogy nem létezett egységes emberi nyelv és az etimonok is bizonyos mértékben környezettől és klímától függően kerültek bele az emberi beszédbe. Ennek eredménye, hogy jelentős emberi mozgásoknál, egymásra településnél, amikor a műveltség ötvöződött, akkora nyelv is ötvöződött: lehetőség teremtődött más forrásból származó szóhasználatára. Erre ragyogó példa az angol nyelv 3 évezredes 'fejlődése' – pontosabban alakulása. A gall, a germán és a latinosodott forrásból hajdan mindhárom nyelvi szórendelkezésre állt és azokat használhatták. Manapság ezek száma rohamosan csökken, hiszen az angol számos helyen már csak tanult nyelv, nem anyanyelv. Következtetés: a szóvikopás mértékéből legfeljebb, ha egy tucat évezredig lehet visszakövetkeztetni (addig sem), mert korábban a feltételek arra nem álltak fenn! A gyökök kikopása ennek megfelelően értelmetlen kérdés.

Gondolj bele: hány ember élt a jégkorszak vége felé a Földön? Mekkora távolságban voltak akkor szét-szórva? (Afrika déli pontjától, a teljes kontinensen és Eurázsia teljes hosszában, zömmel a déli félen). Milyen mértékben élhettek együtt, telepedhettek egymásra akkor az emberek? Az egyetlen akkori időkből ismert ilyen mozgás a csiszolt kőpengés és a csiszolt csontú műveltségek találkozását, keveredését hozta a Würm lehülés mélypontján (gravetti és aurignaci). A finn és a magyar nyelv ennek a tanúja. A sztyeppe a Fekete-tó feltöltődését követően népesedettbe újra és onnan más nyelv került oda: eredmény a kurgán mű-

veltség és az a későbbi nép-tömeg, amelyik aztán szétszóródva a vonaldíszes kerámianépeségére rátelepedt és vitte a maga szókészletét, ötvöződve az alapréteggel. Kivéve a Kárpát-medence keleti, északi löszös területeit, ahol nem volt műveltségi ötvöződés – és megmaradt a Medence ősnyelve. Lajos, ez állt össze éjjel az agyamban. Alkalmadtán majd célszerű lehet közreadni. Ha úgy gondolod, te is megteheted.

Darai Lajos 2020. 09. 29.15:32 **Közép-ázsiai „magyar” rovasok** (521. old.)

Kedves Feri! Nincs a „még mindig folyó vitában” – tudományos – következetesség, vagy semmilyen. Valaki, mint egy karmester, mindig bevezényeli témákat a „vitába”. Most éppen Mandicsot ajánlják figyelmünkbe újra, aki tudod talán, a *Kaukázus*ban keresi a magyar nyomokat. És még a *Felső-Jenyiszey-i rovásfeliratokat* is nézegetnünk kellene: Delibeli József okl. építőmérnök fejti meg KÖZÉP-ÁZSIAI ROVÁSAINK című dolgozatában: http://www.levente-vezer.extra.hu/Kozep_azsiai.pdf. A szerző a rovásfeliratokat már Szibéria közepéről is „magyarul” olvassa. Korábban feldolgozta a kelet-európai „magyar nyelven olvasható rovásfeliratainkat” is. Ott vagyunk tehát megint, ahol a part szakad.

Révész Péter 2021. 02. 15. 5:39 (544. old.)

Kedves Gyuri és Zoli! Abban egyetértünk, hogy még sok felfedezői munka áll mindenki előtt. Minél több adat áll rendelkezésre, annál inkább tisztább lesz a helyzet. Én is látom a Kárpát-medencének és a magyarságnak egy speciális helyzetét az őstörténelemben, csak a jelenlegi adatok alapján óvatosabb vagyok annyira messzi menni a múltba.

Bérczi Szaniszló 2021. 02. 15. 6:32 (545. old.)

Kedves Péter: Azért a nyelvi emlékek is mondanak valamit. Pl. ez: *Emlékek a gondolkodás fejlődésének néhány korai lépéséről a magyar nyelvben* (Reminiscences of the early steps of evolution of thinking in the Hungarian language.) August 2016. In book: World Congress of Hungarians IX.Vol. 1. (pp.175-214.) Edition: 1st. Chapter: Chapter 14. Publisher: Magyarok Világszövetsége, Editors: Bottyán Z., Drábik J.)

https://www.researchgate.net/publication/312027126_Emlékek_a_gondolkodas_fejlodesenek_nehany_korai_lepeserol_a_magyar nyelvben_Reminescences_of_the_early_steps_of_evolution_of_thinking_in_the_Hungarian_language

Bérczi Szaniszló 2021. 02. 18. 10:56 **Beszéd fejlődéstörténeti szál a genetikai mellé** (549. old.)

Tisztelt kör: Zoltán írja: nyelvünk... alaposabb megértésre vár, de ehhez szükséges az eredeti anya-, jelelő- és formanyelvünk, JEL_KÉP rendszerünk mély rétegeinek ismerete (lefordítottam az idegen szót). Ez elkészült. *De senki sem küldött visszajelzést róla.* Azt azért megjegyezném, hogy az archeogenetikai szál és a beszéd fejlődéstörténeti szál két egyenrangú, egymástól független szál. Sőt van még egy hézagos eszközkészítési szál is. (Papp Mária (szerk.) (1974): *A nyelv keletkezése.* Kossuth, Budapest.) Amit még hiányolok az összegzésekből, az a Rováskronika (Mandics). Az ugyanis a legrégebbi, írott, eurázsiai őstörténet. Érdemes ebbe is beleolvasni, az egyik (eddig hiányolt) független fejlődési szálhoz kapcsolódóan: Bérczi Szaniszló: Ósfogalom alkotás. April 2018. In book: *Körösi Csoma Sándor Kötődések* (pp.347-385) Publisher: Körösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesület, Kovászna. https://www.researchgate.net/publication/337103282_Az_osfogalom-alkotas

Az összeállítás elkészült 2021 december 7-én. - javítva és bővítve irodalommal: december 10.